

22:04

BEN LERNER

přeložil Petr Fantys

edice angloamerických autorů
ARGO

svazek 153

22:04

BEN LERNER

Z anglického originálu *10:04*, vydaného nakladatelstvím
Faber and Faber (affiliate of Farrar, Straus and Giroux) v New Yorku
roku 2014, přeložil a doslov napsal Petr Fantys.

Redakce Lenka Sobotová.

Odpovědný redaktor Petr Onufer.

Korektury Marcela Blažková a Martin Svoboda.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Ilustrace na obálce Michal Pěchouček.

Grafická úprava a sazba Jana Vahalíková.

Vydalo nakladatelství Argo,

Miličova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2025 jako svou 6003. publikaci.

Vytiskla tiskárna Finidr.

První vydání.

ISBN 978-80-257-4901-2

Náše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví

www.kosmas.cz

Chasidim vyprávějí příběh o budoucím světě, v němž bude všechno stejné jako tady. Takový, jaký je náš pokoj nyní, bude i ve světě, který přijde; tam, kde teď spí naše dítě, bude spát i ve světě onom. A oblečení, které nosíme zde, budeme nosit i tam. Všechno bude tak, jak je to teď, jen trochu jiné.

l.

Město představělo nadzemní úsek opuštěné železniční vlečky ve vznášející se zelený koridor a v teplém počasí, na toto roční období dost neobvyklém, jsme po něm s agentkou kráčeli směrem na jih po nehorázně drahé slavnostní večeri v Chelsea, jejíž součástí byla i mláďata chobotnic, která kuchař doslova umasíroval k smrti. Ta neuvěřitelně křehká stvoření jsme pozřeli vcelku, takže šlo o mou první nikterak neporušenou snědenou hlavu, navíc patřící živočichovi, jenž si zdobí svá doupata a byl pozorován při poměrně složité hře. Šli jsme jižním směrem mezi matně se lesknoucími opuštěnými kolejemi a pečlivě rozmístěnými porosty škump a rují, až jsme dorazili na tu část High Line, kde probourali mostovku, z níž teď sestupují dřevěné stupně o několik úrovní pod samotnou konstrukci a v nejnižším podlaží je zasazené svislé okno s výhledem na Desátou avenue, takže vzniká jakýsi amfiteátr, kde můžete sedět a pozorovat dopravní ruch. A tak jsme seděli a pozorovali dopravní ruch a jen napůl žertem tvrdím, že jsem intuitivně vnímal naprosto cizí inteligenci s pocitem, že jsem vystaven sledu obrazů, vjemů, vzpomínek a dojmů, které mi přísně vzato nepatří: ta schopnost vnímat polarizované světlo; splynutí chuti a hmatu, když do přísavek vetřeli sůl; ta hrůza, která se soustředila v mých končetinách a úplně se vyhýbala mozku. To všechno jsem nahlas vyprávěl

agentce, která vdechovala a vydechovala kouř, a společně jsme se tomu zasmáli.

Před několika měsíci mi poslala e-mail, v němž nadhodila, že bych mohl získat zálohu v podobě „vyšší šestimístné částky“, a to na základě povídky, která mi vyšla v *New Yorkeru* – stačilo jen slíbit, že z ní udělám román. Podařilo se mi sepsat sice seriózní, ale poněkud neurčitý návrh, brzy nato proběhla konkurenční aukce mezi velkými newyorskými nakladatelstvími a my jsme pak pojídali hlavonožce, z čehož nakonec vznikla tahle úvodní scéna. „Jak přesně ten příběh rozvinete?“ otázala se s pohledem upřeným do dálky, protože právě propočítávala spropitné.

Měl jsem říct: „S drobným chvěním v ruce se přenesu do několika budoucností; v tomhle potápějícím se městě se od ironie postupně propracuju k upřímnosti a budu něco jako Whitman zranitelných sítí.“

...

Na stěně ordinace, kam mě minulé září poslali kvůli posouzení mého stavu, se vyjímalá obrovská namalovaná chobotnice – chobotnice, hvězdice a různí žábrovití vodní obratlovci –, protože šlo o dětské oddělení a tento mořský výjev měl malé pacienty uklidnit a odvést jejich pozornost od jehel a kladívek testujících amplitudu reflexu. Já jsem se tam ocitl ve svých třiatřiceti letech, neboť mi lékař čirou náhodou objevil zcela bezpříznakovou a potenciálně aneurysmatickou dilataci kořene aorty, již bylo nutné bedlivě sledovat a která pravděpodobně vyžadovala chirurgický zásah, a nejběžnějším vysvětlením takového zdravotního stavu v takovém věku je Marfanův syndrom, což je genetická porucha pojivové tkáně, obvykle vytvářející pružné jedince s dlouhými

končetinami. Když jsem se setkal s kardiologem, jenž mi tuto diagnózu předložil, upozornil jsem ho na nadměrný podíl svého tělesného tuku, zcela normální rozpětí paží a jen lehce nadprůměrnou výšku. On mě zase upozornil na mé dlouhé, tenké prsty u nohou a hypermobilitu, načež prohlásil, že do tohoto diagnostického spektra můžu klidně zapadat. Většinu těch, kdo trpí marfanem, diagnostikují už v raném dětství – proto to dětské oddělení.

Pokud mám marfana, vysvětlil mi kardiolog, práh chirurgického zákroku je nižší (když průměr kořene aorty dosáhne 4,5 centimetru), což v podstatě bylo už dost blízko (podle magnetické rezonance jsem měl průměr 4,2 centimetru), a to z důvodu, že pravděpodobnost takzvané „disekce“, tedy většinou smrtelného protržení aorty, je mezi marfanoidy větší. Pokud prý nemám skrytou genetickou vadu, pokud tedy mou aortu budou považovat za idiopatickou, operaci se stejně asi nakonec nevyhnu, ale práh je u mě o něco dál (5 centimetrů) a progresu může být mnohem pomalejší. Tak či onak mě teď tížilo vědomí statisticky významné pravděpodobnosti, že mi největší tepna v těle každou chvíli praskne, a tuto událost jsem si představoval – jakkoli nesprávně – jako kolem sebe šlehající hadici rozstříkující krev do mé krve. A než dojde k úplnému kolapsu, oči se náhle zahledí do dálky, jako kdyby se... atd.

A tak jsem se ocitl pod vodní hladinou v nemocnici Mount Sinai v červeném plastovém křesle pro předškoláka, a to na mě mělo ten okamžitý účinek, že jsem si ve svém papírovém nemocničním hábitu připadal jako neohrabaný čahoun, což mou chorobu potvrzovalo ještě před příchodem týmu diagnostiků. Alex, jež mě doprovázela, aby mi poskytla takzvanou morální podporou – třebaže ve skutečnosti šlo o podporu praktickou,

neboť se ukázalo, že nejsem schopen vyjít z ordinace a alespoň v základních obrysech si vybavit jakoukoli sdělenou informaci –, seděla se zápisníkem naproti mně na samostatné dospělácké židli, kterou tam jistě umístili pro rodiče.

Už předem mi řekli, že vyšetření bude provádět trojice lékařů a ti se pak poradí a vysloví svůj názor, tedy podle mě spíš rozsudek, ale do dveří vešly se zářivým úsměvem tři lékařky, a nikdo mě nepřipravil na dvě věci: byly krásné a mladší než já. Naštěstí u toho byla Alex, protože jinak by mi nevěřila, že ty lékařky (všechny zjevně pocházely z indického subkontinentu) se ve svých bílých pláštích vyznačovaly ideální souměrností a dokonale symetrickým obličejem s vystouplými lícními kostmi, které i v nemocničním osvětlení a zcela jistě i díky šikové aplikaci stínů a lesku téměř parodicky zářily zdravím v podobě jakési tlumené zlatisté barvy. Podíval jsem se na Alex a ta směrem ke mně zvedla obočí.

Požádaly mě, abych se postavil, a začaly vyčíslovat délku mých paží, zakřivení hrudníku a páteře a klenbu mých chodidel. Postupovaly podle nosologického plánu, který byl pro mě naprostou záhadou, a prováděly tolik měření, že mi připadalo, jako by se počet mých končetin zněkolikanásobil. To, že byly mladší než já, vytvářelo politováníhodný mezník, za nímž se lékařská věda už nadále nemůže k mému tělu vztahovat otcovsky a přívětivě, neboť tyhle lékařky budou v mém patologizovaném korpusu vnímat své vlastní budoucí tělesné chátrání, a nikoli svou bývalou nezralost. Přesto mě v ordinaci zařízené pro děti tyto tři prapodivně přitažlivé ženy ve věku něco přes pětadvacet let zároveň jaksi zdětinšťovaly a ze své židle – doslova i obrazně z odstupu – tomu soucitně přihlížela Alex.

Ten tvor dokáže cítit chuť toho, čeho se dotkne, ale má velmi chabou propriocepci, takže mozek nedokáže určit polohu těla v proudu – jde zejména o polohu mých chapadel –, a zvýhodnění pružnosti oproti proprioceptivním vstupům má za následek nedostatek stereognozie, čili schopnosti vytvořit si mentální obraz celkového tvaru předmětu, jehož se dotýkají mé ruce: umí zaznamenat rozličné změny povrchové struktury, ale neumí tyto informace začlenit do širšího rámce, neumí číst realistickou fikci, jíž se svět zdá být. Chci tím říct to, že části mého těla začaly získávat děsivou neurologickou autonomii, nikoli jen prostorovou, ale i časovou, a s každou kontrakcí, která rozšiřovala, i když zcela nepatrně, až příliš pružné trubice mého srdce, se má budoucnost hroutila do mého nitra. Byl jsem mladší i starší než kdokoli v téhle místnosti, včetně mě samotného.

...

Podpora z Alexiny strany byla morální i praktická, ale taky poněkud zjištná, neboť mi nedávno navrhla, že se nechá oplodnit mým spermatem, avšak ihned se mi všemožně snažila dát najevo, že nikoli in copula, nýbrž pomocí nitroděložní inseminace, protože, jak to sama vyjádřila, „píchat s tebou by bylo dost bizarní“. Téma jsme nakousli v Metropolitním muzeu, které jsme často navštěvovali odpoledne během pracovního týdne, neboť Alex neměla práci a já byl spisovatel.

Potkali jsme se, když jsem byl v prvním a ona v posledním ročníku vysoké školy na jednom nezáživném semináři o velkých románech, a pocítili k sobě okamžitou sympatii. Nejlepší přátelé se z nás stali ale až pár let po mé promoci, když jsem se přestěhoval do Brooklynu, kde jsme se stali téměř sousedy. Začali jsme se spolu

procházet – chodili jsme na vycházky přes Prospect Park, když v lípách pohasínalo světlo; na výpravy z naší čtvrti Boerum Hill do Sunset Parku, kde jsme v magic-kou hodinu pozorovali létající draky s ohebnými křídly; na noční pochůzky po promenádě, kde se na temné hladině tyčil ostře se třpytící Manhattan. Po šesti letech těchto procházek na oteplující se planetě (třebaže jsme se nevěnovali výhradně chůzi) se Alexina přítomnost stala neoddělitelnou součástí mého vnímání pohybu městem, takže jsem ji tušil vedle sebe, i když mě nedoprovázela. Když jsem třeba mlčky přecházel nějaký most, často jsem měl pocit, že to mlčení sdílíme mezi sebou, přestože právě odjela z města k rodičům nebo trávil čas s tím či oním přítelem, kterého jsem zcela spolehlivě dokázal nenávidět.

Možná to téma nadhodila v muzeu, a ne třeba někde u kávy, protože v galeriích, stejně jako na procházkách, jsme pohled upírali stejným směrem, tedy před sebe na plátno, a nikoli na sebe navzájem, což byla podmínka našich nejintimnějších výměn názorů. Svůj pohled na věc jsme si tříbili ve chvíli, kdy jsme doslova spoluvytvářeli pohled na to, co se nacházelo před námi. Očím toho druhého jsme se nevyhýbali a ty její obdivuhodně připomínaly zataženou oblohu (tmavý epitel, čirá stroma), ale když se naše pohledy setkaly, oba jsme obvykle zmlkli. Obědvali jsme tudíž v naprostém tichu nebo při zcela banálním hovoru, takže o tom, že její matce diagnostikovali poslední stadium, jsem se dozvěděl až cestou pěšky k domovu. Mohli jste nás zahlédnout, jak kráčíme po Atlantic Avenue, Alex se po obličeji řinou slzy a já ji sice držím kolem ramen, ale oba upřeně hledíme přímo před sebe. Nebo jste mohli být svědky toho, jak cestou přes Brooklynský most podobně utěšuje ona

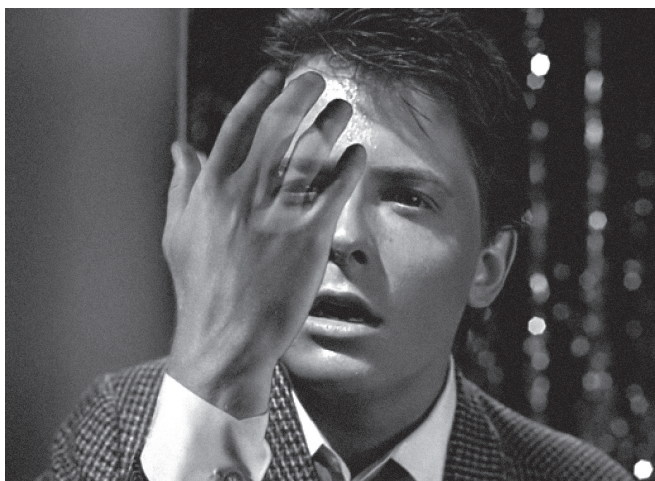
mě během jedné z mých vlastních, čím dál častějších slzavých epizod a vypadáme při tom spíš jako siamská dvojčata než jako milenecký pár.

Ten den jsme stáli před *Johankou z Arku* od Julese Bastiena-Lepage a Alex, která se téhle verzi Johanky tak trochu podobá, jen tak mimochodem utrousila: „Je mi šestatřicet a jsem sama.“ (Díkybohu, že se rozešla se svým posledním přítelem, bezmála padesátiletým rozvedeným odborníkem na pracovní právo, který pracoval pro polikliniku, co ji Alex spoluřídila, než ta instituce nadobro zavřela krám. Po dvou sklenkách vína vždycky začal každého v doslechu obšťastňovat historkami o tom, jak kdysi v Guatemale vykonával jakousi podezřele neurčitou humanitární činnost, po třech sklenkách pak rozebíral potlačovanou sexualitu a celkovou frigiditu své bývalé ženy a po čtyřech či pěti už splétal tyto zcela nesouměřitelné promluvy dohromady, takže genocida v jeho přiopilem mumlání jako by byla srovnatelná s jeho frustrací ze sexuálního odmítnutí. Kdykoli jsem byl přítomen, dohlížel jsem na to, aby měl sklenici vždycky plnou, a urychlil tak zánik jejich vztahu.) „Během posledních šesti let neuplynul den, kdy bych nechtěla dítě. Ano, takhle předvídatelná a banální zkrátka jsem. Chci, aby se mýho dítěte dožila máma. Mám peníze z podpory v nezaměstnanosti za pětasedmdesát týdnů, pojištění plus skromné úspory, a přestože vím, že bych se kvůli tomu měla bát vlastní reprodukce víc než kdykoli předtím, mám naopak pocit, že vhodná doba nenastane nikdy, že nemůžu čekat, až se můj profesní a biologický rytmus vzájemně sladí. Jsme nejlepší přátelé. Nedokážeš beze mě žít. Co kdybys mi daroval sperma? Na tvoji spoluúčasti na výchově se můžeme dohodnout. Víím, že je to šílený, ale chci od tebe slyšet, že jo.“

V levém horním rohu té malby se vznášejí tři průsvitní andělé. Johanku, která pracovala u tkalcovského stavu na zahradě rodičů, právě povolali k tomu, aby zachránila Francii. Jeden anděl si drží hlavu v dlaních. Vypadá to, že Johanka vrávorá vstříc divákovi, a ve vytržení z toho, že je povolána, natahuje levou paži, možná aby našla nějakou oporu. Místo aby se chytla větví nebo listů, její ruka, pečlivě umístěná v zorném úhlu jednoho ze zbylých dvou andělů, se takříkajíc rozpouští. Na muzejní ceduli se píše, že Bastiena-Lepage napadali za jeho neschopnost uvést v soulad éteričnost andělů s realismem těla budoucí světice, ale právě díky této „neschopnosti“ je to jedna z mých oblíbených maleb. Jako kdyby napětí mezi fyzickým a metafyzickým světem, mezi dvěma řády časovosti, vytvářelo chybu v obrazovém matrixu. Pozadí jí polyká prsty. Když jsem tam to odpoledne s Alex stál, připomnělo mi to fotku, kterou s sebou nosí Marty v *Návratu do budoucnosti*, zcela zásadního filmu mého mládí. Jelikož Martyho cestování v čase naruší prehistorii jeho rodiny, začne se i se svými sourozenci ze snímku ztrácet. Jenže Johance nerozežírá ruku nepřítomnost, nýbrž přítomnost. Táhne ji to zkrátka do budoucnosti.

Přítomnost budoucnosti

Nepřítomnost budoucnosti

Vytvářeli jsme diorámu v krabici od bot jako doplněk ke knize o vědeckém omylu ohledně brontosaurů, kterou jsme s Robertem plánovali vydat vlastním nákladem. V devatenáctém století nasadil jeden paleontolog lebku camarasaura na kostru apatosaura v domněnání, že objevil nový druh, takže se nakonec ukázalo, že jeden ze dvou ikonických dinosaurů mého mládí nikdy neexistoval. Tato revize poznání společně z degradací Pluta z planety na plutoid zpětně uštědřily tvrdou ránu mému v paměti uloženému dětskému světonázoru, mému vnímání galaktického prostoru a geologického času. Roberto byl osmiletý chlapec ze třídy mého kamaráda Aarona na dvojjazyčné škole v Sunset Parku. Aarona jsem se předtím zeptal, zda bych mohl být k užitku nějakému z jeho svěřenců a zároveň si tím občas podloudně procvičit španělštinu. Roberto byl sice inteligentní a přátelský, ale ještě náchylnější k roztěkanosti než průměrné dítě, a Aaron měl za to, že budeme-li po škole spolupracovat na sérii projektů, možná ho to vláká do určitých stavů soustředění, nebo na něj přinejmenším budu působit jako vzor. K přítomnosti ve škole jsem žádné oficiální povolení neměl, i když Aaron (s důrazem na to, že jsem publikovaný autor) se Robertovy mámy samozřejmě zeptal, jestli by proti této možnosti nic nenamítala, a ona nenamítala.

Při našem prvním sezení se u Roberta alergického na ořechy objevila reakce na müsli tyčinky, které jsem mu sám přinesl, aniž bych si vyžádal Aaronovo svolení. Zatímco chlapec s neutuchajícím úsměvem brunátněl a sípal, zmocňovala se mě animální hrůza a představoval jsem si, jak mu budu muset tužkou otevřít průdušnici. Aaron se naštěstí vrátil z nějaké schůzky ve vedlejší třídě